

VUI XUÂN ĐÓN TẾT VIỆT TRÊN ĐẤT MỸ

Bài và ảnh: TRINH HẢO TÂM

Tết Nguyên Đán là ngày đầu năm của Âm Lịch là lịch tính theo chu kỳ vận hành của mặt trăng. Do quy luật 3 năm nhuận 1 tháng nên ngày Tết Nguyên Đán không bao giờ xảy ra trước ngày 21 Tháng 1 Dương Lịch và sau ngày 19 Tháng 2 Dương Lịch mà thường rơi vào khoảng cuối Tháng 1 Dương Lịch. Chữ “Tết” do chữ “Tiết” mà ra vì ngày xưa người ta thường gọi Tiết Nguyên Đán hay Xuân Tiết.

Tết Nguyên Đán là ngày lễ quan trọng và lớn nhất trong năm theo văn hóa, tập tục của người Việt Nam. Tết thường kéo dài khoảng 2 tuần từ 23 Tháng Chạp là ngày Đưa Ông Táo cho đến ngày 7 Tháng Giêng là ngày Hạ Nêu. Trong khoảng thời gian đó người Việt Nam có rất nhiều tục lệ, nghi thức nhằm tiễn đưa năm cũ với điều xui xẻo và đón năm mới với nhiều may mắn, hạnh phúc, thịnh vượng. Dịp Tết cũng là dịp nhớ và tạ ơn Trời Đất, tổ tiên, ông bà cũng là dịp nghỉ ngơi sau một năm làm lụng vất vả và đồng thời cũng là dịp gia đình đoàn tụ hội ngộ quây quần bên nhau. Người ta trang hoàng nhà cửa, sửa soạn bàn thờ, sắm quần áo mới và nấu các món ăn truyền thống trong ngày Tết:

*“Thịt mỡ, dưa hành, câu đối đỏ
Cây nêu, tràng pháo, bánh chưng xanh”.*

Đó là những thứ không thể thiếu trong ngày Tết.

Múa lân trên đường phố

Sau khi chiến tranh kết thúc vì hoàn cảnh chính trị, xã hội người Việt Nam ra nước ngoài sinh sống rất đông, ước đến khoảng gần 3 triệu người có mặt trên khắp thế giới, đông đảo nhất là Hoa Kỳ, Âu Châu và Úc Đại Lợi. Người Việt Nam sinh hoạt có mặt trong mọi ngành nghề từ trí thức chuyên môn cho đến thương mại, dịch vụ rất thành công đem cuộc sống ấm no cho gia đình, con cái học hành đỗ đạt và hàng năm gởi về nước, giúp đỡ gia đình hàng tỷ Mỹ kim, cải tiến xã hội và hồi phục nền kinh tế trong nước mặc dù còn khác biệt về quan niệm chính trị nhưng người Việt hải ngoại nghĩ rằng: “Thế chế chính trị chỉ là nhất thời, đất nước dân tộc mới là vĩnh cửu, trường tồn”.

Khách du Xuân sáng Mồng 1 trước thương xá Phước Lộc Thọ

“Ra đi chúng ta mang theo quê hương”, người Việt đã mang ra nước ngoài món ăn quê hương giới thiệu đến người ngoại quốc những món “Phở”, “Chả Giò” v.v... Những chữ này đã trở thành tiếng Anh, người ngoại quốc đều hiểu. Người Việt cũng mang theo phong tục, tập quán trong đó có những nghi thức cổ truyền đặc biệt trong dịp Tết Nguyên Đán. Vì hoàn cảnh xã hội, sinh hoạt đời sống, thời tiết xứ người khác với quê hương Việt Nam nên nhiều tập quán, phong tục ở xứ người phải thay đổi đôi chút nhưng tựu trung nét chính và ý nghĩa trong phong tục vẫn không thay đổi và truyền thống văn hóa dân tộc được bảo tồn và phát huy, quảng bá trên xứ người. Phong tục Tết Việt Nam ở nhiều quốc gia có người Việt sinh sống hơi khác nhau nhưng trong phạm vi bài

hôm nay xin đề cập đến phong tục vui Xuân, đón Tết Việt Nam trên đất nước Hoa Kỳ, đặc biệt là ở Little Saigon thuộc bang California là nơi có số người Việt đông nhất hải ngoại, lối 270 ngàn người.

DỌN DỆP TRANG TRÍ NHÀ CỬA

Ở Hoa Kỳ nhà ai cũng đều phải sạch sẽ ngăn nắp nếu không sẽ có rắc rối với hàng xóm, chính quyền, nên việc dọn dẹp, lau chùi nhà cửa không cần thiết lắm. Tân trang mặt tiền nhà và sơn phết người Việt ở Cali cũng thường làm trước Tết, nhiều nhà trang trí đèn màu trên nóc nhà trong dịp Lễ Giáng Sinh và Tết Dương Lịch nay họ để vậy và vẫn dùng hàng chữ đèn “Happy New Year” để mừng qua năm mới Âm Lịch. Những cây mai ở sân trước cũng đã lật tước hết lá vào cuối Tháng 11. Mai vàng ở Cali là loại mai rừng chịu được lạnh, cây nhỏ và hoa vàng 5 cánh không chỉ thiên như bên Việt Nam nhưng lại rũ xuống. Tuy không mấy rực rỡ nhưng tin là mang nhiều “may mắn”. Riêng về hoa đào ở Cali nhiều loại hoa rất đẹp và thường nở rộ vào dịp Tết Việt Nam:

*“Xuân đến hoa mai, hoa mận nở
Gái Xuân rũ lụa bên sông Vân”.*
(Gái Xuân – thơ Nguyễn Bính)

CHỢ HOA TẾT BOLSA

Chợ hoa Tết trước Phước Lộc Thọ

Ba tuần trước Tết những khoảng đất trống ở các ngã tư trong mùa Giáng Sinh người Mỹ bán cây thông Giáng Sinh để bày biện trong nhà thì

nay nhiều nơi cho người Việt thuê để làm nơi bán hoa. Hoa Tết được bán ở Cali thường là mai, đào, cúc, mộc lan (magnolia), quất bán nguyên cây trong chậu nhựa. Nhiều nhất là các loại hoa lan trồng trong các vườn (nursery) hay nhập từ Thái Lan, Nam Mỹ như phong lan, địa lan, lan Úc Châu, hoa to và mạnh có thể chung hơn một tháng rất được người Việt ưa chuộng với giá không rẻ từ 25 đến 100 USD một chậu tùy theo số gốc nhiều ít.

Chợ hoa Tết trước Phước Lộc Thọ

Nổi tiếng nhất là chợ hoa Tết trước thương xá Phước Lộc Thọ ở Little Saigon trên đường Bolsa, chợ hoa này hàng năm mở cửa bán từ 15 Tháng Chạp cho đến tối 29 Tết. Chợ hoa có lối 50 gian nhà lều bán hoa lan, mai, đào, cúc, trúc, thủy tiên, pháo thật, pháo điện, phong bao lì xì, nhang đèn, hoa lụa, trái cây cho mâm ngũ quả, bánh chưng, bánh tét, dưa món, câu đối, thư pháp v.v...nói chung là tất cả những món thờ cúng, trang trí, bày biện trong ngày Tết đều có bán. Khách du Xuân mua sắm trong chợ Hoa Phước Lộc Thọ có cảm giác như đi chợ hoa Nguyễn Huệ Sài Gòn ngày nào vì tiếng pháo đi ùng nổ khắp nơi, phụ nữ nhiều cô mặc áo dài và khu phố bên cạnh cũng bán hoa, bánh trái với các sòng bầu cua cá cộp tụ tập nhiều lúc lên đến hàng trăm người v.v...Chợ Hoa Tết Phước Lộc Thọ có sân khấu ngoài trời với ban nhạc sống, khách du Xuân có thể lên ca hát kể cả sáu câu vọng cổ quê hương.

BÀN THỜ TỔ TIÊN VÀ MÂM NGŨ QUẢ

Nhiều nhà người Việt thường có bàn thờ tổ tiên, tùy theo quan niệm có cách trang trí bày biện khác nhau nhưng thường là có hình ảnh cha mẹ, ông bà đã khuất, hai cây nến to, lư

đồng, bát hương và một bình hoa tươi. Trong dịp Tết không thể thiếu mâm ngũ quả thể hiện mong ước nguyện vọng của cả nhà trong năm mới. Mâm ngũ quả là mâm trái cây gồm 5 thứ trái cây khác nhau. Cách sắp xếp bày trí, màu sắc rực rỡ thể hiện nguyện ước của gia đình cầu mong cho năm tới. Mâm ngũ quả của người miền Bắc gồm: chuối, ớt, bưởi, quýt, lê. Có thể thay thế bằng: cam, quýt, lê-ki-ma, hồng xiêm (sa-phô-chê), hồng đỏ. Nải chuối xanh cong lên ôm lấy bưởi mang ý nghĩa đùm bọc nhau. Chọn 5 thứ quả màu sắc khác nhau tượng trưng cho kim mộc thủy hỏa thổ, ngũ hành là 5 vật chất căn bản tạo thành vũ trụ, đời sống vạn vật. Mâm ngũ quả của người miền Nam gồm có: mãng cầu, sung, dừa, đu đủ, xoài với ngụ ý “cầu sung vừa đủ xài”. Trên bàn thờ ngày Tết của người Việt ở California ngoài nhang đèn luôn có mâm ngũ quả để một bên và bên kia để cân đối là một trái dưa hấu vỏ xanh to tròn hay một cặp bánh chưng.

LỄ GIAO THỪA Ở LITTLE SAIGON

Tục lệ cúng giao thừa trong nhà hay là Lễ Trừ Tịch được người Việt ở California duy trì và giờ cúng đúng vào lúc giao thừa giờ California chứ không phải là giờ Việt Nam (giờ Việt Nam lúc đó đã là 9 giờ sáng ngày Mồng Một Tết). Cúng giao thừa nhằm cúng tổ tiên, ông bà, cha mẹ đã khuất để xin phù hộ độ trì cho gia đình mình gặp những điều may mắn tốt lành trong năm mới sắp đến. Mâm lễ bao gồm các món ăn mặn ngày Tết được chế biến tinh khiết, tươi sống bao gồm: Bánh chưng, giò chả, xôi gấc, thịt gà, xôi đậu xanh và nhiều món

mặn khác tùy theo gia đình ưa thích. Khi cúng giao thừa, tất cả thành viên trong gia đình quần áo mới, trang nghiêm trước bàn thờ khấn vái tổ tiên để xin được phù hộ trong năm mới, cầu cho an khang, thịnh vượng, không mất việc làm, sức khỏe tốt, không gặp tai nạn xe cộ, động đất v.v... Trước khi khấn tổ tiên, mời tiền nhân về ăn Tết cùng con cháu, các gia chủ khấn Thổ Công (hay ông Địa) vị thần đất cai quản nhà cửa để xin phép cho tổ tiên về ăn Tết. Ông Địa có bàn thờ lập riêng, thấp trên sàn nhà. Sau khi cúng giao thừa là con cháu mừng tuổi ông bà, cha mẹ và cha mẹ lì xì cho trẻ con. Sau đó cả nhà quây quần ăn tối nửa đêm trước khi đi chùa hái lộc hay đi nhà thờ dự lễ đầu năm. Cúng giao thừa và bữa cơm tối cuối năm rất là quan trọng nên mọi người dù làm việc xa xôi cũng cố gắng trở về để đoàn tụ và chúc Tết lẫn nhau.

ĐI LỄ CHÙA ĐÊM GIAO THỪA

Người Việt ở Cali đi lễ chùa đêm giao thừa cũng như sáng Mồng Một Tết rất đông. Họ tập trung ở các chùa để thắp hương, cầu khấn, xin xăm, hái lộc đầu năm. Trong chánh điện đông nghẹt nhiều khi phải tràn ra trước sân chùa để đứng chờ. Thường đậu xe rất khó khăn cũng như kẹt giao thông trong đêm giao thừa trên các con đường dẫn đến chùa. Xin xăm là quỳ trước bàn thờ, hai tay cầm ống que xăm, cầu khấn và lắc cho một cây que rơi ra. Vị tăng sẽ đối chiếu que xăm với sách vở để đoán vận mạng trong năm tới cho người xin xăm. Hái lộc là bứt một nhánh non trên một loại cây xanh tươi quanh năm với ý niệm là hái được lộc trời trong năm mới. Nhiều chùa ở Cali qua đêm

giao thừa đến sáng Mồng Một các các cây trong sân chùa đều bị hái hết lá, hết hoa, xơ xác chỉ còn trơ những cành. Nhiều chùa từ chiều đã mang về những cành lá sẵn và yêu cầu khách lễ chùa chỉ hái trên những cây này. Ở Little Saigon có rất nhiều ngôi chùa lớn như Chùa Việt Nam, Chùa Điều Ngự, Chùa Liên Hoa, Chùa Hoa Nghiêm, Chùa Huệ Quang, Chùa Bát Nhã, Chùa Phật Tổ, Chùa Dược Sư, Chùa Pháp Hoa, Chùa Trúc Lâm, Chùa Bảo Quang, Chùa Quan Âm v.v...

Xin quẻ xăm đầu năm trước bàn thờ Quan Công trong Phước Lộc Thọ

Sau khi đi chùa người ta thường xuất hành trong giờ phút đầu năm linh thiêng nhất. Xuất hành là chọn giờ tốt hợp với mạng, tuổi của mình cũng như chọn phương hướng tốt để mong được gặp các quý thần, hi thần, thần tài. Khi xuất hành tránh gặp các bà các cô bụng mang dạ chửa và nên gặp những cụ già phương phi lớn tuổi, con cháu đông đảo, sự nghiệp thành công vinh hoa phú quý.

HỘI CHỢ TẾT GARDEN GROVE

Hội Chợ Tết thường được tổ chức trong công viên Garden Grove Park cạnh trường Bolsa Grande High School trên đường Westminster giữa Magnolia và Brookhurst và luôn luôn diễn ra trong 3 ngày cuối tuần ngay ngày Tết là tốt nhất, còn nếu không thì sát trước Tết hoặc ngay sau Tết vì ngày thường người dân Việt bận đi làm trong các hãng xưởng Mỹ mà người Mỹ thì không ăn Tết Việt Nam. Nhiều người Việt lấy ngày nghỉ thường niên trong dịp Tết để vui Tết, đón Xuân, thờ

cúng tổ tiên ông bà, đi thăm chúc Tết bà con, bạn bè hoặc đi chơi xa như Las Vegas, San Jose, Houston v.v...hay về Việt Nam thăm bà con, láng giềng, đi Nha Trang, Hà Nội, Thái Lan v.v...

Hội Chợ Tết bán vé vào cửa (thường là 5 USD), nếu mặc quốc phục áo dài thì miễn phí. Trong Hội Chợ có hàng trăm gian hàng của các cơ sở thương mại, hiệu sản xuất như các hãng máy bay, điện thoại di động, ngân hàng, báo chí, trung tâm đĩa nhạc, mỹ phẩm, dược thảo, thuốc bổ v.v...Tập san làm đẹp VietBeauty hàng năm cũng có gian hàng với các người mẫu, ca sĩ giới thiệu sản phẩm làm đẹp, sơn móng tay, ghế massage v.v...lúc nào cũng nhộn nhịp, đông khách. Nhiều nhất là các gian hàng bán thức ăn như thịt nướng, bún chả, xôi đậu, nem nướng, chả giò, bánh cuốn, bắp nướng v.v...mùi thức ăn ngào ngọt kích thích bao tử khách hàng. Một sân khấu lộ thiên, hoành tráng với chương trình văn nghệ liên tục góp tiếng hát của nhiều ca sĩ nổi danh hải ngoại. Khu làng quê Việt Nam với mái tranh, vách đất, đồng rom, bờ ao, hàng chè, khóm trúc, bụi chuối, mái đình được dựng lại gợi nhớ cảnh quê hương biết bao thiết tha, triu mến.

Gái Mỹ áo dài Việt du Xuân trên Bolsa

Hội Chợ Tết thường do Tổng Hội Sinh Viên Miền Nam Cali tổ chức với nhân số trẻ trung đầy nhiệt huyết, bỏ công sức, thời giờ, mưa nắng, ngày đêm bất vụ lợi. Hàng năm tiền lời thu được lên tới hàng trăm nghìn đồng chia sót cho các hội đoàn văn hóa, từ thiện như các trung tâm dạy Việt ngữ cho trẻ con để duy trì tiếng Việt trên xứ người, cứu trợ đồng bào bão lụt, thiên tai ở quê nhà v.v...

DIỄN HÀNH TẾT TRÊN ĐẠI LỘ BOLSA

Với các xe hoa của nhiều đoàn thể, trường học, cơ sở văn hóa, thương mại, các ban nhạc của các trường Trung học, các võ đường v.v... Cuộc diễn hành hàng năm thu hút hàng chục ngàn người xem trên một đoạn đại lộ Bolsa từ ngã tư Magnolia cho đến Bushard diễn ra trong sáng Thứ Bảy gần hoặc sau ngày Tết. Các hoa hậu người Việt như hoa hậu Áo Dài, hoa hậu Việt Nam Thế Giới, hoa hậu Việt Nam toàn quốc Hoa Kỳ, hoa hậu phụ nhân v.v... đều góp mặt tham dự trên các xe hoa. Các nghị viên, thị trưởng các thành phố có đông người Việt như Westminster, Garden Grove, Santa Ana, các dân biểu, nghị sĩ tiểu bang California, dân biểu liên bang Hoa Kỳ đều tham dự, chào đón, bắt tay khán giả Việt Nam. Diễn hành Tết năm 2010 lần đầu tiên có nhóm Vietnamese Gay & Lesbian Association tham dự khiến Hội Đồng Liên Tôn tẩy chay không tham dự như những năm trước. Thường trước khi diễn hành một cuộc đốt pháo dài 10 phút với mấy chục ngàn cây pháo được treo thành dây dài chục thước ngang đại lộ Bolsa, xác pháo đổ dòn tan, khói trắng bốc mù mịt cả một đoạn đường. Thường cuộc diễn hành Bolsa Tet Festival kéo dài từ 10 giờ sáng đến 12 giờ trưa nhưng mãi đến 2 giờ lưu thông mới được tái lập trên đường Bolsa.

Diễn hành Bolsa Tet Festival

Sau đó khách xem diễn hành ăn mặc lịch sự bắt đầu tản ra đi ăn trong các tiệm phở, nhà hàng hay tham gia các sòng bầu cua cá cọt tụ tập trên các hè phố. Luật thành phố Westminster cấm mọi hình thức cờ bạc nhưng trong ngày Tết được xem là trò chơi truyền

thống văn hóa nên cảnh sát cũng làm ngơ. Khi quá đông người tụ tập có thể gây mất an ninh lúc ấy cảnh sát mới đến giải tán. Khi cảnh sát đi khỏi các sòng bầu cua cũng lần hồi đông trở lại. Trưa ngày Mồng Một nhiều cửa hàng, tiệm buôn khai trương nên tiếng trống lân rộn rã vang lừng với nhiều đoàn lân là những võ đường, đoàn thanh niên Phật Tử các chùa đi múa chúc may mắn đầu Xuân. Các tiệm vàng, hiệu buôn tiếp đón và li xì cho đoàn lân như hình thức giúp cho các đoàn có tài chính để sinh hoạt. Có lân phải có pháo nổ mới rộn ràng, các tiệm buôn khai trương lấy ngày tốt thường đốt pháo, cơ sở thương mại lớn, phát tài thường đốt pháo nhiều và nổ rất lâu. Theo luật thành phố cấm không được đốt pháo nếu không có giấy phép nhưng các khu thương mại trong 3 ngày Tết, cảnh sát cũng không áp dụng luật lệ.

Các Hoa Hậu Thời Trang diễn hành

Người Việt đi đâu là mang cả quê hương, tập quán theo mình. Ngày Tết ở Little Sagon, California là cái nôi của cộng đồng Việt hải ngoại cũng không thiếu thứ gì: thịt mỡ, dưa hành, câu đối đỏ, cây nêu, tràng pháo, bánh chưng xanh đều có tất cả lại còn có phần dư dả, thừa mứa. Nhưng trong tâm khảm người ly hương vẫn còn vương vấn như thiếu một thứ gì? Có thể thiếu đi tình quê, tình nước bao năm ấp ủ chúng ta, thiếu đi tiếng võng đưa kẽo kẹt giữa trưa hè với tiếng mẹ ru, tiếng chim cu gáy. Mong một ngày Xuân nào đó rất gần, hải ngoại và quê nhà không còn chia cách, để mọi người cùng chung vui những mùa Xuân đoàn tụ.

TRỊNH HẢO TÂM